

#MPΔ2024

Οδηγός Μελέτης

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΩΝ ΦΥΛΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

«Απαγόρευση φυλετικής προπαγάνδας και ρητορικής μίσους»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:
**ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΜΕΝΤΖΕΛΙΩΤΗ**

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:
**ΣΟΦΙΑ
ΠΑΤΣΙΟΥΡΑ**

13-15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2024

*9^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση
των Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα δικαιώματα του Ανθρώπου
«Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη»*

Επιμέλεια: Ομάδα Ηλεκτρονικής Υποστήριξης ΜΡΔ 2024 Online

Πίνακας Περιεχομένων

1.	Καλωσόρισμα του Προεδρείου	2
2.	Ιστορική Επισκόπηση: Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων	3
3.	Η Επιτροπή για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων: ρόλος και αρμοδιότητες	3
4.	Το Άρθρο 4 της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων	4
5.	Ανάλυση του Άρθρου 4 της Διεθνούς Σύμβασης με τη βοήθεια των Γενικών Συστάσεων της Επιτροπής	4
5.1.	Η έννοια της φυλετικής διάκρισης	4
5.2.	Η έννοια της ρητορικής μίσους	5
5.3.	Ανάλυση του Άρθρου 4	5
6.	Ειδικότερα Θέματα	6
6.1.	Ρητορική Μίσους στην Πολιτική	6
6.2.	Φυλετικές Διακρίσεις στον Αθλητισμό	7
6.3.	Υποκίνηση Φυλετικής Προπαγάνδας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και στο Διαδίκτυο	8
7.	Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες	9
8.	Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη	10
9.	Ηλεκτρονικές Πηγές	10

1. Καλωσόρισμα του Προεδρείου

Αγαπητές και αγαπητοί εμπειρογνώμονες,

Με μεγάλο ενθουσιασμό σας καλωσορίζουμε στην 9η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και πιο συγκεκριμένα στην Επιτροπή για την εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων με θεματική την Απαγόρευση της Φυλετικής Προπαγάνδας και της Ρητορικής Μίσους. Ως Προεδρείο θα θέλαμε να σας συγχαρούμε θερμά για το ενδιαφέρον που εκδηλώνετε προκειμένου να αποτελέσετε μέρος ενός συνεδρίου με χαρακτήρα ανθρωποκεντρικό, που ως βασικό στόχο του έχει να αναδείξει τη σημασία της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Πολλοί από εμάς γινόμαστε καθημερινά, λίγο ή πολύ, μάρτυρες περιστατικών που δεν προσιδιάζουν στο πνεύμα μιας σύγχρονης κοινωνίας. Η απόλαυση των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών δικαιωμάτων κινδυνεύει να χάσει ορισμένες φορές τον αδιαπραγμάτευτο χαρακτήρα της, την ίδια στιγμή που η ίση μεταχείριση όλων δεν αποτελεί μόνο ένα θεμελιώδες ανθρωπινό δικαίωμα αλλά και αναγκαίο θεμέλιο για έναν ειρηνικό και βιώσιμο κόσμο.

Ανυπομονούμε να συνεργαστούμε και να ακούσουμε με προσοχή τις δικές σας πρωτοποριακές ιδέες και απόψεις. Σε αυτό το ταξίδι θα βρισκόμαστε ως Προεδρείο διαρκώς στη διάθεσή σας, γι αυτό μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μας ανά πάσα στιγμή και για οτιδήποτε χρειαστείτε. Ο Οδηγός Μελέτης που σας αποστέλλουμε θα λειτουργήσει ως πυξίδα σε όλη σας τη διαδρομή. Σας συνιστούμε να αφιερώσετε χρόνο για την ανάγνωσή του, έτσι ώστε να κατανοήσετε επαρκώς το αντικείμενο της Επιτροπής μας. Ωστόσο, σας προτείνουμε να μην περιοριστείτε αποκλειστικά σε αυτόν αλλά να διεξάγετε και τη δική σας προσωπική έρευνα.

Αποστολή σας; Να οπλιστείτε με όρεξη και ενθουσιασμό γιατί η κούρσα των διεθνών σχέσεων απαιτεί ζωντάνια και ενεργητικότητα! Καλή επιτυχία στο ΜΡΔ, μην ξεχάσετε να το απολαύσετε! Αναμένουμε να σας συναντήσουμε!

Με εκτίμηση,

Μεντζελιώτη Ευαγγελία, Πρόεδρος

Πατσιούρα Σοφία, Αντιπρόεδρος

2. Ιστορική Επισκόπηση: Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών- μερών. Σήμερα αριθμεί 193 κράτη- μέρη. Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη , με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την «ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας». Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε τη Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων στις 21 Δεκεμβρίου 1965. Η Σύμβαση αυτή τέθηκε σε ισχύ στις 4 Ιανουαρίου 1969. Η Ελλάδα την κύρωσε με το ν.δ. 494 της 24 Μαρτίου / 3 Απριλίου 1970 «περί κυρώσεως της εν Ν. Υόρκη υπογραφείσης την 7ην Μαρτίου 1966 Διεθνούς Συμβάσεως Περί Καταργήσεως Κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων» (ΦΕΚ Α΄ 77)». Το άρθρο 5 της Σύμβασης αποτυπώνει την υποχρέωση των κρατών- μερών να απαγορεύουν και να εξαλείφουν κάθε μορφής φυλετικές διακρίσεις κατά την απόλαυση των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών δικαιωμάτων. Τα κράτη- μέρη υποχρεούνται να εγγυώνται την ισότητα ημεδαπών και αλλοδαπών στην απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων, σύμφωνα με τη Σύμβαση.

3. Η Επιτροπή για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων: ρόλος και αρμοδιότητες¹

Η Επιτροπή για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων προβλέπεται στη Σύμβαση. Αποτελείται από 18 ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες με βασικό καθήκον να επιβλέπουν την εφαρμογή της Σύμβασης από τα κράτη μέρη. Η Επιτροπή διαθέτει αρμοδιότητα να εξετάζει τις Εκθέσεις που υποβάλλουν τα κράτη, να εκδίδει Συστάσεις προς τα συμβαλλόμενα κράτη-μέρη, να οργανώνει συχνά θεματικές συζητήσεις σχετικά με τις φυλετικές διακρίσεις.

Επίσης διαθέτει τη δυνατότητα να ακούει τα παράπονα ιδιωτών για παραβίαση των δικαιωμάτων τους και να δέχεται ατομικές αναφορές/προσφυγές.

¹ Π Νάσκου-περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου, εκδόσεις Σάκκουλα, 2022, σελ. 230 επ. Office of the High Commissioner on Human Rights (χ.χ.). Committee on the Elimination of Racial Discrimination. Διαθέσιμο στο: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CERD/Pages/CERDIntro.aspx> . Ανακτήθηκε στις 21/08/2024.

4. Το Άρθρο 4 της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων²

«**Άρθρον 4.** – Τα Κράτη μέλη καταδικάζουσι πάσαν προπαγανδιστικήν ενέργειαν και πάσας τας οργανώσεις αίτινες βασίζονται επί ιδεών ή θεωριών περί ανωτερότητος μιας φυλής ή ομάδος προσώπων ενός χρώματος ή εθνολογικής προελεύσεως ή αίτινες προσπαθούσι να δικαιολογήσωσιν ή προάγωσι το φυλετικόν μίσος και πάσης μορφής διάκρισιν, και αναλαμβάνουσι την υποχρέωσιν όπως εφαρμόσωσιν άμεσα και θετικά μέτρα ενδεδειγμένα δια την εξάλειψιν πάσης παροτρύνσεως ή ενεργειών προς τοιαύτην διάκρισιν και, προς τον σκοπόν τούτο, τηρουμένων των αρχών των ενσωματωμένων εις την Παγκόσμιον Δήλωσιν των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων άτινα ρητώς εκτίθενται εις τον 5ον άρθρον της παρούσης Συμβάσεως όπως μεταξύ άλλων:

α. δηλώσωσι κολάσιμον κατά νόμον παράβασιν, πάσαν διάδοσιν ιδεών βασιζομένων επί της φυλετικής ανωτερότητος και μίσους, παρότρυνσιν προς φυλετικήν διάκρισιν, ως και πράξεις βίας ή παρότρυνσιν προς διάπραξιν τοιούτων πράξεων εναντίον οιασδήποτε φυλής, ή ομάδος προσώπων άλλου χρώματος ή εθνολογικής προελεύσεως και επίσης την χορήγησιν πάσης βοηθείας δια φυλετικάς δραστηριότητας, περιλαμβανομένης και της χρηματοδοτήσεως αυτών,

β. δηλώσωσι τας παρανόμους οργανώσεις και απαγορεύσωσι τας οργανώσεις ταύτας ως και τας δραστηριότητας οργανωμένης προπαγάνδας και πάντα άλλον τύπον προπαγανδιστικής δραστηριότητος αίτινες παροτρύνουσιν εις την φυλετικήν διάκρισιν και αίτινες ενθαρρύνουσιν αυτήν και όπως δηλώσωσιν ως υπό του νόμου κολάσιμον αδίκημα την συμμετοχήν εις τοιαύτας οργανώσεις ή τοιαύτας δραστηριότητας,

γ. όπως μη επιτρέπωσιν εις τας δημοσίας Αρχάς ουδέ εις τα δημόσια ιδρύματα, εθνικά ή τοπικά, την παρότρυνσιν προς φυλετικήν διάκρισιν ή ενθάρρυνσιν αυτής.»

5. Ανάλυση του Άρθρου 4 της Διεθνούς Σύμβασης με τη βοήθεια των Γενικών Συστάσεων της Επιτροπής

5.1. Η έννοια της φυλετικής διάκρισης

Οι φυλετικές διακρίσεις αποτελούν εμπόδιο στην πορεία για την επίτευξη της πλήρους απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για κάθε πολίτη. Σύμφωνα με το άρθρο 1 της ίδιας Σύμβασης, η έννοια της φυλετικής διάκρισης ορίζεται ως:

«οποιαδήποτε διάκριση, περιορισμός, αποκλεισμός ή προτίμηση βασίζονται στην εθνικότητα, το χρώμα, την καταγωγή ή την εθνική ή εθνοτική καταγωγή που έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα να βλάψει ή να καταστρέψει την αναγνώριση, απόλαυση ή

² www.refworld.org (χ.χ.). Διεθνής Σύμβαση για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων. Διαθέσιμο στο: <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4c2aff2b2>. Ανακτήθηκε στις 21/08/2024.

άσκηση, σε ισότιμη βάση, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στο πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό ή οποιοδήποτε άλλο πεδίο της δημόσιας ζωής»

Συχνά, οι φυλετικές διακρίσεις εκδηλώνονται μέσα από πολιτικές που ακολουθούν ορισμένα κράτη, νομοθετικά σχέδια που υιοθετούν αλλά και γενικότερα από ιδεολογίες που πολλές φορές κυριαρχούν. Ως αποτέλεσμα, ομάδες ανθρώπων εμποδίζονται λόγω της ταυτότητάς τους να προστατεύσουν την αξιοπρέπειά τους και να απολαύσουν τα προνόμια της δικαιοσύνης και της ισότητας.

5.2. Η έννοια της ρητορικής μίσους

Η ρητορική μίσους συνιστά ένδειξη διάκρισης, κακοποίησης, βίας, διαμάχης, ακόμα και εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας. Στις σύγχρονες κοινωνίες, η τακτική αυτή τείνει να στοχεύει σε ένα ευρύτερο φάσμα ομάδων, συχνά με βάση τη φυλή, την εθνικότητα, τη θρησκεία, τις αντιλήψεις ή τις πολιτικές προτιμήσεις. Μπορεί να απευθύνεται σε γυναίκες, πρόσφυγες, μετανάστες, άτομα με διαφορετικό φύλο και τρανς, και μειονότητες. Ενισχύεται σημαντικά από τη δύναμη των ψηφιακών πλατφορμών και εργαλείων που επιτρέπουν τη διάδοση της ρητορικής μίσους πέρα από σύνορα και πολιτισμούς.

Σύμφωνα με τη «Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης των Ηνωμένων Εθνών για τη Ρητορική Μίσους» του 2019, ο όρος της ρητορικής μίσους ορίζεται ως εξής: ««οποιοδήποτε είδος επικοινωνίας υπό τη μορφή προφορικού, γραπτού λόγου είτε συμπεριφοράς, που εξαπολύει επίθεση ή μεταχειρίζεται υποτιμητική ή μεροληπτική γλώσσα αναφορικά με ένα άτομο ή μια ομάδα με βάση το ποιος ή ποιοι είναι, με άλλα λόγια, βάσει της θρησκείας, της εθνικότητας, της ιθαγένειας, της φυλής, του χρώματος, της καταγωγής, του φύλου ή άλλου χαρακτηριστικού της ταυτότητας αυτού ή αυτής (της ομάδας).»³ Σε κάθε περίπτωση, αξίζει να σημειωθεί πως δεν υπάρχει επίσημος διεθνής νομικός ορισμός για τη ρητορική μίσους, ενόψει του ότι πρόκειται για ζήτημα ιδιαίτερα αμφιλεγόμενο. Ποιες πράξεις, δηλαδή, υποθάλπουν την ανεκτικότητα και προάγουν τη μισαλλοδοξία, θεωρείται ζήτημα που μπορεί με δυσκολία να προσδιοριστεί επακριβώς.

Η ρητορική μίσους μπορεί να εκφραστεί με ποικίλους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων εικόνων, χειρονομιών, συμβόλων, κινουμένων σχεδίων, μιμίδων και μπορεί να διαδοθεί εκτός σύνδεσης αλλά και διαδικτυακά. Διακρίνεται επίσης σε «μεροληπτική» (ή αλλιώς προκατειλημμένη) και σε «υποτιμητική» (ή αλλιώς περιφρονητική) ενός ατόμου ή μιας ομάδας. Υπόβαθρο της ρητορικής αυτής και παράλληλα κίνητρο για την εκδήλωσή της αποτελούν ορισμένα χαρακτηριστικά, άμεσα συνυφασμένα με την ταυτότητα ενός ατόμου. Εκτός από όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, τέτοια είναι μεταξύ πολλών άλλων, χαρακτηριστικά όπως η γλώσσα, η οικονομική ή κοινωνική καταγωγή, η αναπηρία, η κατάσταση υγείας ή ο σεξουαλικός προσανατολισμός.

³ United Nations (χ.χ.). What is hate speech?. Διαθέσιμο στο: https://www.un.org/en/hate-speech/understanding-hate-speech/what-is-hate-speech?gclid=CjwKCAjw_uGmBhBREiwAeOfsd3dCd0yt3KS3RD3mRfSbhHeYOfN3IXKi7N3nx0sNb12t7jUa0JSDqxoCys4QAvD_BwE. Ανακτήθηκε στις 21/08/24

5.3. Ανάλυση του Άρθρου 4

Υπό τον φόβο αναβίωσης αυταρχικών καθεστώτων αλλά και ιδεολογιών που υμνούν την ανωτερότητα ορισμένης φυλής, η υιοθέτηση του άρθρου 4 της Σύμβασης θεωρήθηκε κομβικής σημασίας.⁴ Το άρθρο απαιτεί από τα κράτη μέρη τη λήψη σειράς μέτρων « άμεσων και θετικών », προκειμένου να επιτευχθεί η περιστολή της κοινωνικής αυτής μάστιγας. Υπό το πρίσμα αυτό, απαιτείται η ενεργοποίηση όλων των οργάνων κάθε κράτους και ιδίως των νομοθετικών και εκτελεστικών.

Ειδικότερα, το άρθρο 4 προβλέπει την παρέμβαση των συμβαλλόμενων κρατών σε νομοθετικό πλαίσιο, καθώς τα υποχρεώνει να προβούν στην ποινικοποίηση ορισμένων ρατσιστικών συμπεριφορών που θεωρούνται βαριάς μορφής. Τα κράτη οφείλουν να αναγνωρίσουν ως αδικήματα που τιμωρούνται από τον νόμο και να ποινικοποιήσουν πέντε μορφές διακριτικής μεταχείρισης και συμπεριφοράς: α) τη με οποιονδήποτε τρόπο διάδοση ιδεών φυλετικής υπεροχής, β) την υποκίνηση μίσους, βίας, περιφρόνησης και διακρίσεων κατά ομάδων πληθυσμού με βάση τη φυλή, το χρώμα, την εθνική προέλευση ή καταγωγή, γ) πράξεις βίας, προσβολές και εξευτελιστική μεταχείριση ανθρώπων ή ομάδων πληθυσμού, δ) την υποκίνηση σε τέτοιες πράξεις για τους παραπάνω λόγους καθώς και ε) τη χρηματοδότηση ή την υποστήριξη δραστηριοτήτων που προωθούν ρατσιστικές συμπεριφορές και τη ρητορική μίσους. Επιπρόσθετα, το παρόν άρθρο υποχρεώνει τα κράτη να αναγνωρίσουν ως παράνομες και να απαγορεύσουν τις προπαγανδιστικές οργανώσεις και τις οργανωμένες δράσεις που προωθούν τη ρητορική μίσους και τις φυλετικές διακρίσεις, καθώς και να ποινικοποιήσουν την οποιαδήποτε μορφή συμμετοχής σε αυτές, Τέλος, από τις ανωτέρω υποχρεώσεις δεσμεύονται και όλα τα δημόσια και διοικητικά όργανα ενός κράτους, τα οποία σε περίπτωση που εκδηλώσουν παρόμοια ρατσιστική συμπεριφορά, έρχονται αντιμέτωπα και με κυρώσεις πειθαρχικού χαρακτήρα.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι το άρθρο 4 δεσμεύει τα συμβαλλόμενα κράτη να λαμβάνουν και θετικά μέτρα. Δεν αρκεί, δηλαδή, η ποινικοποίηση των φαινομένων της ρητορικής μίσους και των φυλετικών διακρίσεων, αλλά κρίνεται επιτακτική και η παρουσία παράλληλης μέριμνας για την εφαρμογή της νομοθεσίας. Με άλλα λόγια, δεν απαιτείται αποκλειστικά η κατασταλτική δράση του κρατικού μηχανισμού αλλά και η πρόληψη. Σε κάθε περίπτωση, όποτε λαμβάνουν χώρα νομοθετικές ή εκτελεστικές ενέργειες, είναι απαραίτητο να γίνεται σεβαστή η αρχή της αναλογικότητας. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα κράτη είναι υποχρεωμένα να λαμβάνουν μέτρα αναγκαία και ανάλογα προς τη φύση, την έκταση, τη βαρύτητα και τον αντίκτυπο της προσβολής.

6. Ειδικότερα Θέματα

6.1. Η ρητορική μίσους στην πολιτική

Στην εποχή μας, οι επιφανείς προσωπικότητες της πολιτικής σκηνής αλλά και αναρίθμητοι υποψήφιοι που φιλοδοξούν να ενταχθούν στον χώρο ασκούν μεγάλη

⁴ United Nations (1993). Committee on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, General recommendation XV on article 4 of the Convention, παράγραφος 1. Διαθέσιμο στο: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2FCERD%2FGEC%2F7487&Lang=en. Ανακτήθηκε στις 21/08/2024.

επιρροή στην κοινή γνώμη, καθώς αναδεικνύονται πρωταγωνιστές του δημόσιου διαλόγου και ο λόγος τους γνωρίζει ευρεία απήχηση. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να αποφεύγουν την υποκίνηση του μίσους και της διχόνοιας ή ακόμα και της βίας κατά των αντιπάλων τους προκειμένου να διασφαλίζεται το πνεύμα ενός υγιούς ανταγωνισμού.

Οι ανοιχτές συζητήσεις μεταξύ πολιτικών προσωπικοτήτων αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτικής αναμέτρησης, κυρίως δε κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου. Ωστόσο, πολλές φορές όπου οι διαφορές παρουσιάζονται αγεφύρωτες, οι συζητήσεις συνοδεύονται από αυξημένη ένταση. Το φαινόμενο αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση τόσο της συχνότητας όσο και της σοβαρότητας της ρητορικής μίσους αλλά και της υποκίνησης αυτού, τόσο διαδικτυακά όσο και εκτός σύνδεσης κατά τη διάρκεια του εκλογικού κύκλου. Επίσης, μια τέτοια κατάσταση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τον στιγματισμό προσώπων ή ομάδων και τη βία, ενώ μπορεί τελικά να υπονομεύσει και τις εκλογικές διαδικασίες. Πρόκειται, με άλλα λόγια, για ισχυρό πλήγμα της δημοκρατίας η οποία σε καμία περίπτωση δε συνυφαίνεται με ιδεολογίες που διέπει η μισαλλοδοξία.

Θύματα αυτής της παθογένειας καταλήγουν να είναι συχνά ομάδες ανθρώπων οι οποίες εκτός από υποκεπροσωπούμενες είναι και εξαιρετικά ευάλωτες. Πιο συγκεκριμένα, «στόχοι» της ρητορικής μίσους στο πλαίσιο του πολιτικού διαλόγου τείνουν να είναι συχνά θρησκευτικές μειονότητες, αυτόχθονες πληθυσμοί, γυναίκες, πρόσφυγες, μετανάστες αλλά και άτομα που ανήκουν στην κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+.

Τα κράτη, επομένως, πρέπει να επιδιώξουν να υιοθετήσουν ένα ευρύ φάσμα μέτρων με απώτερο σκοπό να αντιμετωπισθούν οι βαθύτερες αιτίες του μίσους σε ομιλίες ενόψει εκλογών. Ενδεικτικά, προς την κατεύθυνση αυτή θα μπορούσε να συνδράμει η δημιουργία κοινωνικών προγραμμάτων για την καταπολέμηση της ανισότητας και των διακρίσεων, ενώ μεγάλης σημασίας καθίσταται επίσης η λήψη ειδικών μέτρων για την προστασία εκείνων που κινδυνεύουν ιδιαίτερα να γίνουν στόχοι μίσους. Ακόμη, η προώθηση της διαφορετικότητας πρέπει να αποτελεί διαρκή προτεραιότητα, μέσω κυρίως δημόσιων δηλώσεων από ηγέτες που καταπολεμούν τη ρητορική μίσους και ενθαρρύνουν την ανεκτικότητα και τον σεβασμό.

Ένα ασφαλές περιβάλλον για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι απαραίτητο για την πραγματοποίηση των εκλογικών διαδικασιών. Αυτό περιλαμβάνει την απόλαυση των δικαιωμάτων στην ισότητα και τη μη διάκριση, την ελευθερία της ειρηνικής συνάθροισης, και του συνεταιρίζεσθαι, αλλά και την ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης. Η ρητορική μίσους, όμως, μπορεί χωρίς αμφιβολία να αποτελέσει απειλή για την απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων. Για τον λόγο αυτό κρίνεται επιτακτική η αδιάλειπτη προσπάθεια προκειμένου να οδηγηθούμε στην πάταξη παρόμοιων τακτικών που προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

6.2. Οι φυλετικές Διακρίσεις στον αθλητισμό

Τα τελευταία χρόνια, η αυξημένη ροή προσφύγων και μεταναστών λόγω των πολεμικών συρράξεων έχει αναγάγει αφενός τη διαχείριση του προσφυγικού/μεταναστευτικού σε μείζον ζήτημα για τα κράτη - μέρη, αφετέρου έχει εγείρει ανησυχία και προβληματισμό σχετικά με την φυλετική προπαγάνδα σε πυλώνες της κοινωνικής ζωής, όπως ο αθλητισμός. Τα κράτη - μέρη θεωρητικά μεριμνούν και υιοθετούν ρυθμίσεις με στόχο την περιστολή των φυλετικών διακρίσεων στον

αθλητισμό, ωστόσο οι διακρίσεις βάσει της φυλετικής καταγωγής αποτελούν τροχοπέδη για τον σύγχρονο αθλητισμό .

Οι διακρίσεις αυτές παρατηρούνται συνήθως κατα το οργανωτικό στάδιο και κατα το στάδιο επιλογής των αθλητών σε παγκόσμια δρώμενα , ακόμα και σε Ολυμπιακά αγωνίσματα υψηλού βεληνεκούς, όπου αποκλείονται αθλητές λόγω των φυλετικών τους χαρακτηριστικών. Δεδομένων των συνθηκών αυτών, ένα σημαντικό ποσοστό αθλητών βιώνει την απαξίωση λόγω των εγγενών φυλετικών και εθνικών στοιχείων που διαθέτει, αντιμετωπίζει δυσκολίες στην ανέλιξη ή ακόμα υφίσταται δυσμενή μεταχείριση λόγω χρώματος ή φυλής. Ως γενεσιουργός αιτία των ανωτέρω εκλαμβάνεται η φυλετική προπαγάνδα, η οποία δυσχεραίνει την ομαλή διεξαγωγή αθλητικών δράσεων σε υπερεθνικό επίπεδο , ενώ ,σε συνδυασμό με τη ρητορική μίσους σε ποικίλες εκφάνσεις, παρατηρείται η δυσμενής μεταχείριση ή και υπονόμηση αθλητών λόγω φυλής ή χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τη φυλή ,όπως τα μαλλιά, το χρώμα του δέρματος, η σωματική διάπλαση κ.α.

Η κατάσταση αυτή ,εκτός από διακρίσεις, δημιουργεί έναν φαύλο κύκλο στον αθλητισμό, πλήττοντας εμφανώς την παγκόσμια αθλητική κοινότητα , εφόσον δεν παρέχονται ίσες ευκαιρίες και άτομα που διαθέτουν ικανότητες για να διακριθούν , γίνονται θύματα στο βωμό της μισαλλοδοξίας ,ενώ παράλληλα, τα ταλέντα τους μένουν αναξιοποίητα στο περιθώριο της ρητορικής μίσους. Όπως υποστήριξε και ο π. Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών , Κόφι Αννάν: «Τα Ολυμπιακά ιδεώδη είναι και ιδεώδη των Ηνωμένων Εθνών: ανοχή , ισότητα , ίση μεταχείριση ,και ,πάνω από όλα , ειρήνη. Μαζί τα Ηνωμένα Έθνη και οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορούν να γίνουν μια νικηφόρος ομάδα.». Καθίσταται , επομένως, σαφής η ανθρωποκεντρική και όχι φυλετική προσέγγιση των Ηνωμένων Εθνών ως προς τον αθλητισμό και το ευ αγωνίζεσθαι , προασπίζοντας το δικαίωμα κάθε ανθρώπου , ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής στην αξιοπρεπή και ίση συμμετοχή στα δρώμενα του αθλητισμού.

Για όλα τα παραπάνω , πραγματοποιούνται συστάσεις από τα κράτη - μέρη για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων στον τομέα του αθλητισμού, καλώντας τις κυβερνήσεις να υιοθετήσουν μέτρα σε ενωσιακό και υπερεθνικό επίπεδο για την ισότιμη μεταχείριση και συμμετοχή στον αθλητισμό . Η αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στον αθλητισμό , σήμερα περισσότερο από ποτέ , είναι αναγκαία , ώστε όλοι οι άνθρωποι να μπορούν να εκδηλώνουν τις αθλητικές τους δεξιότητες και ικανότητες , σε συνθήκες ισότιμες και με άξονα τον σεβασμό στη διαφορετικότητα. Επιπρόσθετα , θα πρέπει να υπάρχει και θεσμική προάσπιση του δικαιώματος συμμετοχής στον αθλητισμό , ώστε να αποφευχθούν ρατσιστικές συμπεριφορές εκ μέρους των εκπροσώπων και οργανωτικών φορέων του αθλητισμού. Τα κράτη -μέρη οφείλουν να θεσπίσουν πολιτικές ασύλου για τη συμμετοχή ανθρώπων από κάθε χώρα του κόσμου , αλλά και να σέβονται και να εφαρμόζουν την κατοχυρωμένη στην 48η Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης Ολυμπιακή Εκεχυρία (Ψήφισμα του 1993, A/RES/48/11). Όλες και όλοι έχουν καθήκον να συμμετάσχουν στον τερματισμό των φυλετικών διακρίσεων στον αθλητισμό!

6.3. Η υποκίνηση της φυλετικής προπαγάνδας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στο διαδίκτυο

Είναι γεγονός ότι το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαδραματίζουν πλέον καταλυτικό ρόλο στη διάρθρωση των κοινωνιών παγκοσμίως. Καθώς η

τεχνολογία εξελίσσεται και καταλαμβάνει ολοένα και σημαντικότερη θέση στη ζωή του ανθρώπου, αντικατοπτρίζει και κατακριτέες συμπεριφορές του, όπως η ρητορική μίσους και οι διακρίσεις λόγω φυλετικών διαφορών. Τα κράτη - μέρη, αν και έχουν επιδείξει έντονο ενδιαφέρον, θεσπίζοντας και ενσωματώνοντας στο εθνικό τους δίκαιο ρυθμίσεις αναφορικά με την εξάλειψη της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου ως προς την εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης (AI) και τις επικίνδυνες ατραπούς στις οποίες μπορεί να οδηγήσει η χρήση της για την εξάπλωση φυλετικής προπαγάνδας και ρητορικής μίσους στον παγκόσμιο ιστό.

Πρωταρχικό στοιχείο των ευνομούμενων και δημοκρατικών κοινωνιών είναι η ελευθερία έκφρασης, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο Άρθρο 19 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου⁵. Ωστόσο, η ανωνυμία που συχνά επικρατεί στα κοινωνικά δίκτυα γίνεται προκάλυμμα για ορισμένους κακόβουλους χρήστες, οι οποίοι δημιουργούν αναστάτωση με τη διάδοση ρητορικής μίσους και φυλετικής προπαγάνδας. Η ρητορική μίσους, συγκεκριμένα στη διαδικτυακή της έκφανση, στηρίζεται στη διάδοση υβριστικών και απειλητικών μηνυμάτων εναντίον μιας ομάδας ανθρώπων στη βάση των φυλετικών ή εθνοτικών χαρακτηριστικών. Ειδοποιός διαφορά της φυλετικής προπαγάνδας και της ρητορικής μίσους από άλλες μορφές διαδικτυακού εκφοβισμού συνιστά η σκοπούμενη και συλλογικά οργανωμένη πρόκληση μίσους και αντιδράσεων -ενδεχομένως και βίαιων συμπεριφορών - ενάντια σε μια μερίδα ανθρώπων λόγω των εγγενών φυλετικών χαρακτηριστικών τους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αξιοποίησης των κοινωνικών δικτύων με δόλιο τρόπο αποτελεί η εργαλειοποίηση των ψευδών ειδήσεων (fake news) και της παραπληροφόρησης γενικά στη γεωπολιτική. Ειδικότερα, παραποιημένα γεγονότα, ψευδείς ειδήσεις και ρητορική μίσους με κακοποιητικό και υβριστικό λόγο χρησιμοποιούνται προς επίρρωση της εξωτερικής πολιτικής που ασκούν ορισμένα κράτη, ιδίως γειτονικά, όταν αντιμετωπίζουν δυσκολία στη συνεννόηση αλλά και στη συμμόρφωση με τις επιταγές του διεθνούς δικαίου και τις συστάσεις των Ηνωμένων Εθνών.

Προκειμένου να υπερκεραστούν τα εμπόδια που προκύπτουν από την προαναφερθείσα κατάσταση, είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί ένας ασφαλέστερος ψηφιακός χώρος, χωρίς φυλετικές διακρίσεις και ρητορική μίσους, όπως τονίζει και ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτιέρες. Τα κράτη- μέρη οφείλουν να υιοθετήσουν τις συστάσεις της Γενικής Συνέλευσης, καθώς και να συνταχθούν με το Κείμενο Πολιτικής, το οποίο παρουσιάζει έναν ενιαίο κώδικα δεοντολογίας για τη χρήση των ψηφιακών μέσων με άξονα τον σεβασμό στην ελευθερία έκφρασης. Ακόμη, σε εθνικό επίπεδο, οι κυβερνήσεις πρέπει να ενσωματώσουν στο εθνικό τους δίκαιο νομοθετήματα τα οποία στοχεύουν στη δημιουργία ενός προστατευτικού πλαισίου, τόσο για τους χρήστες, όσο και για τους πομπούς (λ.χ. δημοσιογράφους, διαφημιστές, διαφημιζόμενες εταιρίες) εξαλείφοντας κάθε είδους φυλετικές διακρίσεις και μισαλλοδοξία από τον παγκόσμιο ιστότοπο.

⁵ Ηνωμένα Έθνη (χ.χ.) ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.

Διαθέσιμο στο:

<https://unric.org/el/%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%B7%CF%81%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B9-2/> Ανακτήθηκε στις 22/08/2024

7. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες

1. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ρητορική μίσους εργαλειοποιείται συχνά από τους πολιτικούς, και ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των προεκλογικών περιόδων, πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο αυτό; Τι μέτρα μπορούν να υιοθετήσουν τα κράτη-μέρη σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο για την περιστολή του;
2. Με ποιες ενέργειες μπορούν να περιοριστούν οι φυλετικές διακρίσεις στον κλάδο του αθλητισμού; Με ποια μέσα μπορούν τα κράτη-μέρη να οδηγηθούν στη δημιουργία ενός κλίματος άμιλλας χωρίς διακρίσεις που αφορούν την ταυτότητα των αθλητών;
3. Πώς μπορεί να αποφευχθεί η διάδοση ρητορικής μίσους και φυλετικής προπαγάνδας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης; Τι προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα καλούνται να λάβουν τα κράτη-μέρη;

8. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη

9. Π Νάσκου-Περράκη, Δικαιώματα του ανθρώπου, εκδόσεις Σάκκουλα, 2022
- UN Story (2022) Hate Speech Explained. Where Does It Start? Διαθέσιμο στο: https://youtu.be/2Xvx_ZTWNd8?feature=shared
  - UNESCO (2022) What you need to know about hate speech. Διαθέσιμο στο: <https://www.unesco.org/en/countering-hate-speech/need-know> Ανακτήθηκε στις 22/08/2024.
  - United Nations(χ.χ.) The UN Strategy and Plan of Action. Διαθέσιμο στο: <https://www.un.org/en/hate-speech/un-strategy-and-plan-of-action-on-hate-speech>
  - Australian Human Rights Commission (2015) Racial Discrimination? Know your rights. Διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/watch?v=dtRTvu1RMw0>
  - Australian Human Rights Commission (2022) Let's Talk About Racism. Διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/watch?v=NyXVdit9cDc>

10. Ηλεκτρονικές Πηγές

- United Nations (χ.χ.) Movement against racism and racial discrimination. Διαθέσιμο στο: <https://www.un.org/en/durban-20-anniversary/background>. Ανακτήθηκε στις 21/08/2024.
- Australian Human Rights Commission (χ.χ.) What is racism? Διαθέσιμο στο: <https://humanrights.gov.au/our-work/race-discrimination/what-racism>. Ανακτήθηκε στις 21/08/2024.
- United Nations (χ.χ.) What is hate speech? Διαθέσιμο στο: <https://www.un.org/en/hate-speech/understanding-hate-speech/what-is-hate-speech>. Ανακτήθηκε στις 21/08/2024.

- Ηνωμένα Έθνη (2024) 18 Ιουνίου 2024 – Διεθνής Ημέρα Αντιμετώπισης της Ρητορικής Μίσους. Μήνυμα Αντόνιο Γκουτέρες, Γενικού Γραμματέα ΟΗΕ. Διαθέσιμο στο: <https://unric.org/el/18-%CE%B9%CE%BF%CF%85%CE%BD%CE%AF%CE%BF%CF%85-2024-%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B1-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%B5%CF%84%CF%8E%CF%80%CE%B9%CF%83%CE%B7/>. Ανακτήθηκε στις 21/08/2024.
- United Nations (χ.χ.) United Nations strategy and plan of action on hate speech. Διαθέσιμο στο: https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/advising-and-mobilizing/Action_plan_on_hate_speech_EN.pdf. Ανακτήθηκε στις 21/08/24.
- United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (χ.χ.) Hate speech and incitement to hatred in the electoral context. Διαθέσιμο στο: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2024-05/information-note-hate-speech-incident-hatred-in-electoral-context.pdf>. Ανακτήθηκε στις 21/08/2024.
- Ηνωμένα Έθνη (χ.χ.) Τα Ηνωμένα Έθνη και η Ολυμπιακή Εκεχειρία: Συνήθειες Ερωτήσεις. Διαθέσιμο στο: <https://unric.org/el/%CE%BF%CE%B7%CE%B5-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%BB%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%B7-%CE%B5%CE%BA%CE%B5%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B9%CE%B1/> Ανακτήθηκε στις 22/08/2024.
- Ηνωμένα Έθνη (χ.χ.) Ακεραιότητα των πληροφοριών-Το οικοσύστημα της πληροφορίας στην ψηφιακή εποχή. Διαθέσιμο στο: <https://unric.org/el/%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CF%81%CE%B1%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%80%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%8E%CE%BD/> Ανακτήθηκε στις 22/08/2024.
- Ηνωμένα Έθνη (χ.χ.) Γενικός Γραμματέας ΟΗΕ: Απαραίτητη μια νέα εποχή ακεραιότητας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για να σταματήσει η παραπληροφόρηση. Διαθέσιμο στο: <https://unric.org/el/%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%AD%CE%B1%CF%82-%CE%BF%CE%B7%CE%B5-%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%AF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B7-%CE%BC%CE%B9/> Ανακτήθηκε στις 22/08/2024.
- Διπλωματική Εργασία του Ιωάννη Γκουμάκη «ΤΑ FAKE NEWS ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΤΗ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ» (2022), Σελίδες 10-12. Διαθέσιμη στο: <https://ikee.lib.auth.gr/record/344717/files/GRI-2023-37989.pdf> Ανακτήθηκε στις 22/08/2024.